

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ **«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ** **ЖУРНАЛІСТИКИ»**

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність **061 Журналістика**
Освітня програма **«Журналістика»**
Рік навчання 2023, семестр **1-2**
Форма навчання **денна**
Кількість кредитів ЄКТС **8**
Мова викладання **українська**

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в elearn

Канд. пед. наук Чумак Тетяна Миколаївна
093-644-78-15
tchumak27@ukr.net
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4679>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Дисципліна покликана ознайомити студентів з історією розвитку української та зарубіжної журналістики, етапами її становлення, історичним контекстом виникнення української преси та преси в Україні. Дати загальну картину розвитку світових та вітчизняних медіа, інфраструктури.

Дисципліна викладається у третьому-четвертому семестрі (1-2 семестр, 2 курс) і складається із лекційних (60 год.) та практичних (105 год.) занять. Загальний обсяг дисципліни – 300 годин.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія зарубіжної журналістики» є: формування у здобувачів вищої журналістської освіти глибокого розуміння процесів зародження і розвитку журналістики в контексті становлення і зміни суспільних, економічних відносин та формацій на різних етапах розвитку людства; активного впливу журналістики на ці процеси і явища; загального уявлення про обставини заснування, функціонування та ролі періодичних видань і технологічно нових (для різних епох і за глобальних, регіональних та місцевих особливостей) засобів інформації від найдавніших часів до сьогодення.

Таким чином має відбуватися засвоєння студентами генези та основних етапів преси та інших засобів масової інформації, її типологічних ознак, а також сприяння у систематизації ними історичних знань про основні тенденції розвитку світової журналістики, включно з базовими уявленнями щодо становлення і розвитку української журналістики та вітчизняних засобів масової комунікації, як її складових, від найдавніших часів до сьогодення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- роль і місце журналістики в системі знань студента;
- історію формування українських та зарубіжних медіа;
- вплив ідеології на журналістську творчість;
- основних діячів – творців журналістики;
- різноманітність наукових підходів до вивчення історії української та зарубіжної журналістики;
- особливості існування української журналістики в різні історичні періоди;
- способи впливу на аудиторію в умовах тоталітарності;
- специфіку діяльності українських медіа в період перебудови;

вміти:

- застосовувати теоретичні та історичні знання у своїй практичній діяльності;
- аналізувати явища, що відбувались в історії журналістики;

– володіти навичками аналізу журналістських матеріалів із використанням історико-типологічного методу;

– використовувати різноманітні підходи до аналізу системи та класифікації як української, так і зарубіжної журналістики.

Компетентності ОП:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК04. Здатність організувати й контролювати командну професійну діяльність.

СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання (ПР):

- ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.
ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.
ПР03. Оцінювати свій чи чужій інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.
ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.
ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.
ПР07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.
ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.
ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.
ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.
ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабора торні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінюван ня
1 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Періодизація історії журналістики. Пражурналістика доби Середньовіччя і Відродження	2/4	Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: головні поняття та категорії масової інформації в їх історичному становленні, розвитку та сучасному значенні; головні етапи розвитку пражурналістики;	Практична робота	5
Тема 2. Європейська журналістика у XVII-XIX ст.	2/4		Практична робота	5
Тема 3.				

<p><i>Північноамериканська журналістика XVII ст. – XVIII ст.</i></p>	<p>2/4</p>	<p>☐ <i>причини виникнення перших періодичних видань: взаємодія техніки, культури, економіки, політики;</i></p>	<p>Практична робота</p>	<p>5</p>
<p>Тема 4. <i>Розвиток періодичної преси в Росії в XVIII ст. – XIX ст.</i></p>	<p>2/4</p>	<p>☐ <i>особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу;</i></p>	<p>Практична робота</p>	<p>5</p>
<p>Тема 5. <i>Еволюція світових ЗМІ у XIX-XX ст.</i></p>	<p>2/4</p>	<p>☐ <i>властиві ознаки щоденної, елітарної та масової преси XIX–XX ст. вміти:</i></p>	<p>Практична робота</p>	<p>5</p>
		<p>☐ <i>застосовувати теоретичні знання для створення сучасного журналістського тексту;</i></p> <p>☐ <i>використовувати художні засоби, вироблені світовою журналістикою, при створенні інформаційного продукту;</i></p> <p>☐ <i>аналізувати історико-журналістські явища з метою поліпшення власної практичної діяльності;</i></p> <p>☐ <i>набувати навички наукового підходу до історії журналістики та використання їх у практичній журналістській роботі</i></p>	<p>Тести</p>	<p>5</p>
Модуль 2				
<p>Тема 6. <i>Докорінні зміни в зарубіжній журналістиці XX ст.</i></p>	<p>2/4</p>	<p><i>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:</i></p>	<p>Практична робота</p>	<p>5</p>
<p>Тема 7. <i>Розвиток західної преси у XX ст.</i></p>	<p>2/4</p>	<p><i>головні поняття та категорії масової інформації в їх історичному становленні, розвитку та сучасному значенні;</i></p>	<p>Практична робота</p>	<p>5</p>
<p>Тема 8. <i>Електронні ЗМІ у глобальних комунікаційних процесах.</i></p>	<p>2/4</p>	<p><i>головні етапи розвитку пражурналістики;</i></p> <p>• <i>причини виникнення перших періодичних видань: взаємодія техніки, культури, економіки, політики;</i></p>	<p>Практична робота</p>	<p>5</p>
<p>Тема 9.</p>	<p>2/4</p>		<p>Практична робота</p>	<p>5</p>

Визначальні тенденції розвитку світової журналістики II пол. XX ст.	2/4	<ul style="list-style-type: none"> • особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу; • особливості світової журналістики XVII–XX століть; 	Практична робота	5
Тема 10. Національні особливості системи ЗМК.	2/4	<ul style="list-style-type: none"> • властиві ознаки щоденної, елітарної та масової преси XIX–XX ст. вміти: • застосовувати теоретичні знання для створення сучасного журналістського тексту; • використовувати художні засоби, вироблені світовою журналістикою, при створенні інформаційного продукту; • аналізувати історико-журналістські явища з метою поліпшення власної практичної діяльності; • набувати навички наукового підходу до історії журналістики та використання їх у практичній журналістській роботі 	Практична робота	5
Тема 11. Світові школи журналістики.	2/4		Практична робота	5
			Тести	5

Модуль 3

Модуль 3				
Згідно вимогами освітньо-наукової програми				
Модуль 1				
Тема 1. Українська журналістика на межі XIX–XX ст.	2/2 2/4	<p>Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні знати:</p> <p>головні поняття та категорії масової інформації в їх історичному розвитку та сучасному значенні; головні етапи розвитку масової інформації в Україні; історичні особливості розвитку та сучасні тенденції розвитку преси в Україні; політику, політики;</p> <ul style="list-style-type: none"> □ особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу; 	Практична робота	5
Тема 2. Революція 1905 року і народження української національної преси на східноукраїнських землях.	2/4 2/2	<p>особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу;</p> <ul style="list-style-type: none"> □ використовувати художні засоби, вироблені світовою журналістикою, 	Практична робота	5
Тема 3. Перша світова війна і українська преса.	2/2 2/4 2/1	<p>особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу;</p> <ul style="list-style-type: none"> □ використовувати художні засоби, вироблені світовою журналістикою, 	Практична робота	5

<p>Тема 4. «Медовий рік» української журналістики.</p> <p>Тема 5. Гетьманщина та початок занепаду вільної української преси.</p>	<p>2/4</p> <p>2/4</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>присобувати інформаційного продукту; журналістичні історико-журналістичні твори XVIII–XX століть;</i> • <i>практичної діяльності щоденної, елітарної та масової преси XIX–XX ст. використання їх у практичній журналістській роботі</i> • <i>застосовувати теоретичні знання для створення сучасного журналістського тексту;</i> 	<p>Практична робота</p> <p>Практична робота</p>	<p>явища з метою</p> <p>5</p> <p>наукового підходу до історії</p> <p>5</p>
<p>Тема 6. Преса Західної України між світовими війнами.</p> <p>Тема 7. Партійно-радянська преса в Україні.</p>	<p>2/4 2/2</p> <p>2/4 2/2</p> <p>2/2</p> <p>1/2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>художні засоби, вироблені світовою журналістикою, при створенні інформаційного продукту</i> • <i>станова історико-журналістські явища з метою поліпшення власної практичної діяльності;</i> • <i>становити розвиток на шляху розвитку журналістики та використання виникнення перших періодичних видань: практичної техніки, журналістики, політики;</i> • <i>особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу;</i> • <i>особливості світової журналістики XVII–XX століть;</i> • <i>властиві ознаки щоденної, елітарної та масової преси XIX–XX ст. вміти:</i> • <i>застосовувати теоретичні знання для створення сучасного журналістського тексту;</i> • <i>використовувати художні засоби, вироблені світовою журналістикою, при створенні інформаційного продукту;</i> • <i>аналізувати історико-журналістські явища з метою поліпшення власної практичної діяльності;</i> • <i>набувати навички наукового підходу до історії журналістики та використання їх у практичній журналістській роботі</i> 	<p>світньо-професійної програми</p> <p>Практична робота</p> <p>світньо-професійної програми</p> <p>Практична робота</p> <p>категорії масової інформації в їх сучасному значенні; головні</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>Тести</p> <p>5</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>
Модуль 4				
<p>Тема 8. Преса періоду культу особи.</p> <p>Тема 9. Преса української діаспори у</p>	<p>2/4</p> <p>2/4</p>	<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:</p> <p>головні поняття та категорії масової</p>	<p>Практична робота</p> <p>Практична робота</p>	<p>5</p> <p>5</p>

<i>міжвоєнний період.</i>		<i>інформації в їх історичному становленні, розвитку та сучасному значенні; головні етапи розвитку пражурналістики;</i>		
Тема 10. <i>Українська журналістика часів Другої світової війни.</i>	2/4		Практична робота	5
Тема 11. <i>Партійно-радянська преса після Другої світової війни.</i>	2/4	• <i>причини виникнення перших періодичних видань: взаємодія техніки, культури, економіки, політики;</i> • <i>особливості становлення та розвитку журналістики різних країн світу;</i> • <i>особливості світової журналістики XVII–XX століть;</i>	Практична робота	5
Тема 12. <i>Перебудова в країні та в історії преси.</i>	2/4	• <i>властиві ознаки щоденної, елітарної та масової преси XIX–XX ст. вміти:</i> • <i>застосовувати теоретичні знання для створення сучасного журналістського тексту;</i> • <i>використовувати художні засоби, вироблені світовою журналістикою, при створенні інформаційного продукту;</i> • <i>аналізувати історико-журналістські явища з метою поліпшення власної практичної діяльності;</i> • <i>набувати навички наукового підходу до історії журналістики та використання їх у практичній журналістській роботі</i>	Тести	5
Всього за 1-2 семестр 60/105				70
Екзамен				30
Всього за курс 300 годин				100 балів

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати

	повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Чиж І.С. Україна: шлях до інформаційного суспільства. Київ: Либідь, 2004. 288 с.
2. Хітрова Т. В. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник / Т. В. Хітрова. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. 155 с.
3. Казакова Т. Історія зарубіжної журналістики : методичні матеріали для студентів заочного та дистанційного навчання зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ, 2001. 19 с.
4. Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
5. Федченко П. М. Преса та її попередники. Київ: Наукова думка, 1969. 350 с.
6. Інформаційне законодавство України. Збірник законодавчих актів у 6-ти томах. Довідкове видання. /За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. Київ, Юридична думка, 2005. 416 с.
7. В епіцентрі подій – журналіст. Громадсько-політичне видання./Упорядники В.Чамара, В.Іншаков. Дніпропетровськ: Журфонд, 2005. 400 с.
8. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні. /За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. Київ: Юридична думка, 2006, 384 с.
9. Інформаційне законодавство України. Науково-практичний коментар. /За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. Київ: Юридична думка, 2006, 232 с.
10. Чиж І.С. Не збудуєш словом, коли руйнуєш ділом. Київ: Либідь, 2006, 432 с.
11. Україна на шляху до Європи. Колектив авторів./Упорядники В. Шкляр, А. Юричко. Київ: Етнос, 2006. 496 с.
12. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра. Науково-популярне видання./За заг. ред. Чижа І.С., наук. ред. Карабанова М.М. Київ: «Дирекція ФВД», 2006. 648с. .

- 13.Машченко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. К.: Україна, 2005. 384 с.
- 14.Мелещенко О. К., Черняков Б. І. Чотири століття британської журналістики // Наукові записки Інституту журналістики. Том 9 (жовтень-грудень). К., 2002. С. 191–228. Мелещенко О. К., Черняков Б. І. Журналістика Франції // Наукові записки Інституту журналістики. Том 10 (січень-березень). К., 2003. С. 159–212.
- 15.Мелещенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інформація, інформаційний. Словник термінів і понять для журналістів і політологів. К. : Грамота, 2007. 72 с. (Сер.«Словник»).
- 16.Михайлин І. Л. Історія української журналістики. Харків : Прапор, 2004. 320 с. .
- 17.Михайлин І. Л. Журналістика як всевіт: Вибрані медіа-дослідження Х. : Прапор, 2008. 512 с.
- 18.Богачевська-Хомяк М. Білим по білому. Жінки в громадському житті України. 1884–1939. К.: Либідь, 1995. 362 с.
- 19.Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1991): Навч. посіб. К. : МАУП, 2007. 174 с.
- 20.Горєвалов С. І., Крупський І. В. Українська військова журналістика: становлення і роль у національно-визвольних змаганнях за утворення самостійної держави (1914–1920). Л.: Військовий ін-т при Держ. ун-ті “Львівська політехніка”, 1997. 216 с.
- 21.Животко А. Історія української преси: Навч. посіб. для студ. журналістики вищ. навч. закл. / М. Тимошик (упоряд.). К.: НВЦ “Наша культура і наука”, 1999. 368 с.
- 22.Крупський І.В. Національно-патріотична журналістика України. (Друга половина ХІХ перша чверть ХХ ст.) Львів: Світ, 1995. 186 с.
- 23.Мас-медіа України Mass media of Ukraine / О. Волошенюк та ін.: Українське бюро Європейського інституту мас-медіа, Київське наукове товариство ім. Петра Могили. К.: ТОВ “К.І.С.”, 1995. 304 с.
- 24.Москаленко А. З. Теорія журналістики. К.: Експрес-об’ява, 1998. 334 с.
- 25.Преса боротьби й ідеї (західноукраїнська публіцистика першої половини ХХ століття) / Збірник текстів. Львів, 1994.
- 26.Українська журналістика в іменах: У 2т./ За ред. М.М. Романюка. Львів, 1994.
- 27.Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра / За заг. ред. проф. В. І. Шкляра. К., 1997. 140 с.
- 28.Юрійчук Є. П. Становлення і характер радянської влади в Україні. Історико-правові аспекти (1917–1922 рр.). К.: ІЗМН, 1998. 123 с.

Додаткові:

1. Багалеї Д. І. Заслуги Харківського університета в деле розвитку местной журналістики. *Харьковские губернские ведомости*. 1903. 17 января (№ 16). С. 2.
3. Бернштейн М. Д. Діяльність Івана Франка-критика у журналі «Друг». *Слово про Великого Каменяря*. Київ, 1956. Т. 2. С. 144 – 214.

4. Бернштейн М. Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років ХІХ ст. Київ: Вид-во АН УРСР, 1959. 216 с.
5. Бернштейн М. Д. Журналістика. *Історія української літератури: У 8 т.* Київ, 1968. Т. 3. С. 52 – 81.

Інформаційні ресурси

1. <http://dspace.nbuv.gov.ua/> (Наукова електронна бібліотека).
2. <https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk> (Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів).
3. <http://www.cir.org>. (Columbia Journalism Review).
4. <http://www.fair.org>. (Fairness and Accuracy in Reporting).
5. <http://www.inter.ua/ua/> (Офіційний сайт ТРК «Інтер»).
6. <http://www.ifj.org>. (Міжнародна Федерація журналістів (IFJ – International Federation of Journalists)).
7. <http://www.ji.lviv.ua> (Незалежний культурологічний часопис «І»).
8. <http://www.mediachannel.org>. (Media Channel). 19. <http://mediaed.org>. (Media Education Foundation) 20. <http://www.mediakrytyka.info> («Медіакритика» – видання Інституту екології масової інформації ЛНУ ім. Івана Франка).
9. <http://www.presswise.org.uk>. («Press Wise Trust»).
22. <http://www.1plus1.net/> (Офіційний сайт ТРК «1+1»).